BULUTLI TEXNALOGIYALAR YORDAMIDA KORXONA RESURSLARINI SAMARALI BOSHQARISH

Ilmiy rahbar: **Ishmanova Dinara**
Biznes boshqaruvi kefedrasi dotsenti, DSc, Millat Umidi Universitetining rektori

Muxametbayeva Zaynabxon Muxiddinboy qizi
Millat Umidi universitetining 4-kurs talabasi
muxametboyevazaynabxon@gmail.com
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.23614155

Kirish: Bugungi kunda raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi sharoitida korxonalarda resurslardan samarali foydalanish, boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish va raqobatbardoshlikni oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi korxonalarga o‘z faoliyatini raqamlashtirish, ma’lumotlarni tezkor qayta ishlash hamda boshqaruv qarorlarini samarali qabul qilish imkonini bermoqda. Shu nuqtayi nazardan, bulutli texnologiyalar korxona resurslarini boshqarishning istiqbolli vositalaridan biri hisoblanadi. Bulutli texnologiyalar internet orqali ma’lumotlarni saqlash, qayta ishlash, uzatish va dasturiy xizmatlardan masofadan foydalanish imkonini beradi. Ushbu texnologiyalar yordamida korxonalar moliyaviy, moddiy, mehnat va axborot resurslarini yagona tizim asosida boshqarishi, xodimlar o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishi hamda infratuzilma xarajatlarini kamaytirishi mumkin.

Tahlil va natijalar: Bulutli texnalogiyalar yordamida korxona resurslarini samarali boshqarishning afzalliklari: Xarajatlarni kamaytirish - bulutli texnologiyalar qimmat serverlar va qo‘shimcha texnik uskunalarni sotib olish zaruratini kamaytiradi. Natijada korxona IT infratuzilmasi va texnik xizmat ko‘rsatish xarajatlarini optimallashtiradi. **Resurslarni markazlashgan holda boshqarish** - moliyaviy, moddiy, mehnat va axborot resurslarini yagona tizim orqali nazorat qilish imkoniyati yaratiladi. Bu resurslardan oqilona foydalanish va ularning sarfini kuzatishga yordam beradi. **Ma’lumotlardan tezkor foydalanish** - xodimlar internet orqali kerakli ma’lumotlarga masofadan kirishlari mumkin. Bu bo‘limlar o‘rtasida axborot almashinuvini tezlashtirib, boshqaruv qarorlarini o‘z vaqtida qabul qilishga yordam beradi. **Moslashuvchanlik va kengaytirish imkoniyati** - korxona faoliyati kengayganda qo‘shimcha saqlash hajmi, dasturiy xizmatlar va hisoblash resurslarini ehtiyojga qarab oshirish mumkin. **Mehnat unumdorligi va hamkorlikni oshirish** - bulutli platformalar xodimlarning birgalikda ishlashi, hujjatlarni almashishi va vazifalarni muvofiqlashtirishini osonlashtiradi. Natijada ish jarayonlari avtomatlashtirilib, vaqt tejaladi va umumiy boshqaruv samaradorligi oshadi.

1-jadval

Bulut xizmatlarining 2024-2025-yillardagi xarajatlari va bir-biriga nisbati[1]

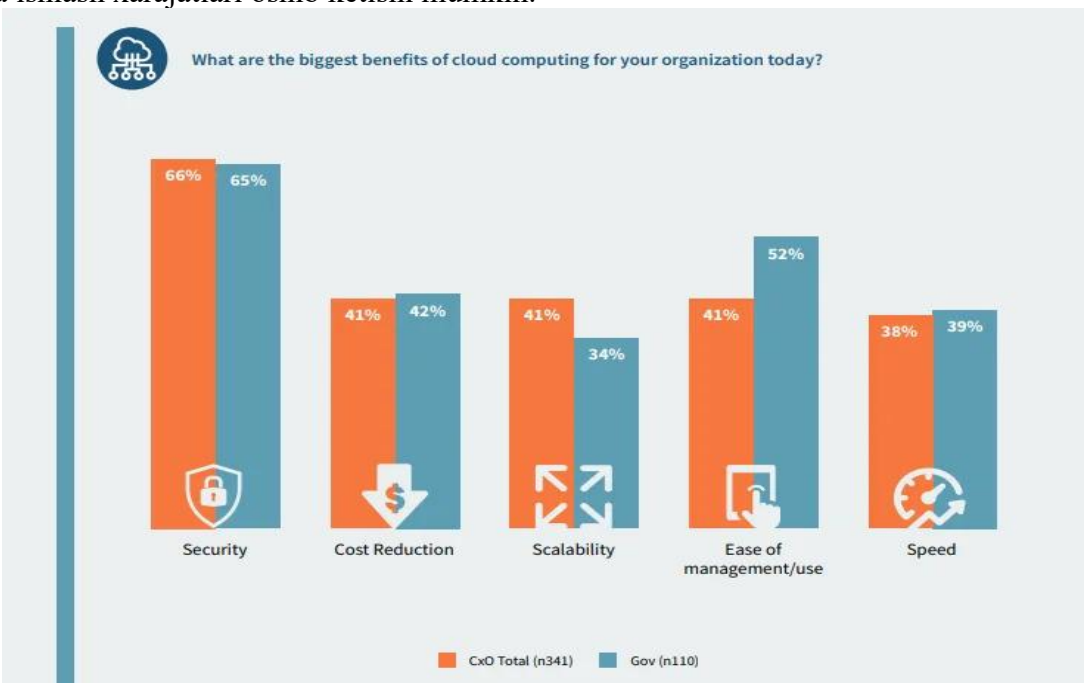
2024-yilgi xarajatlari	2024-yilgi o'sish (%)	2025- yilgi xarajatlar	2025- yilgi xarajatlar
PaaS	171 565	19.1	208 644
SaaS	250 804	18.1	299 071
DaaS	3,466	7.7	3,849

[1] DTP Group. (2025). *50+ Cloud computing statistics*. [online] Available at: https://dtpgroup.co.uk/insight/50-cloud-computing-statistics/ [Accessed 21 Oct. 2026].

© 2026 International Conference on Artificial Intelligence and Applications . All Rights Reserved.

IaaS	169 818	21.3	211 856
Umumiy bozor	**595,652**	**19.2**	**723,421**

Bulutli texnalogiyalarning kamchiliklari: Internetga bog‘liqlik - bulutli texnologiyalardan samarali foydalanish uchun barqaror internet aloqasi talab etiladi. Internet uzilishi yoki tezligining pasayishi korxona faoliyatida kechikishlarga olib kelishi mumkin. **Axborot xavfsizligi va maxfiylik muammolari** - korxonaning moliyaviy, tijorat va mijozlarga oid ma’lumotlarini internet orqali saqlash va uzatish ma’lumotlarning noqonuniy qo‘lga kiritilishi xavfini yuzaga keltiradi. **Xizmat ko‘rsatuvchi provayderga bog‘liqlik** - bulutli xizmatlar yetkazib beruvchining texnik imkoniyatlari, xizmat sifati va faoliyatining uzluksizligiga bog‘liq bo‘ladi. Provayder faoliyatidagi uzilishlar korxona ishiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. **Doimiy xarajatlarning mavjudligi** - bulutli xizmatlar uchun oylik yoki yillik to‘lovlar amalga oshiriladi. Uzoq muddat davomida katta hajmdagi ma’lumotlarni saqlash va qayta ishlash xarajatlari oshib ketishi mumkin.

2-rasm. 2026-yildagi Oracle’ning AI davridagi xavfsizligi bo‘yicha hisoboti[2]

Takliflar: Zamonaviy bulutli boshqaruv tizimlarini joriy etish - korxonalarda moliyaviy, moddiy va mehnat resurslarini yagona platformada boshqarish uchun bulutli ERP tizimlaridan foydalanish tavsiya etiladi. Bu boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish va resurslar sarfini nazorat qilish imkonini beradi. **Axborot xavfsizligini kuchaytirish** - korxona ma’lumotlarini himoya qilish uchun ko‘p bosqichli autentifikatsiya, ma’lumotlarni shifrlash va muntazam zaxira nusxalarini yaratish tizimlarini joriy etish lozim. **Xodimlarning raqamli ko‘nikmalarini rivojlantirish** - bulutli texnologiyalardan samarali foydalanish uchun xodimlarga maxsus o‘quv kurslari va amaliy mashg‘ulotlar tashkil etish zarur. Bu texnologiyalardan foydalanishdagi xatolarni kamaytiradi va mehnat unumdorligini oshiradi. **Bulutli xizmatlar xarajatlarini optimallashtirish** - korxona ehtiyojlariga mos tarif va xizmatlarni tanlash, foydalanilmayotgan resurslarni qisqartirish hamda xarajatlarni muntazam tahlil qilish orqali moliyaviy samaradorlikni oshirish mumkin. **Barqaror texnik infratuzilmani shakllantirish** - internet aloqasining uzluksizligini ta’minlash, muqobil aloqa kanallarini tashkil etish va ishonchli bulutli xizmat ko‘rsatuvchilar bilan hamkorlik qilish tavsiya etiladi.

[2] Slingerland, C. (2024). *101 Shocking cloud computing statistics (UPDATED 2023)*. [online] CloudZero. Available at: https://www.cloudzero.com/blog/cloud-computing-statistics/ [Accessed 22 Oct. 2026].

© 2026 International Conference on Artificial Intelligence and Applications . All Rights Reserved.

Xulosa: Xulosa. Xulosa qilib aytganda, bulutli texnologiyalar yordamida korxona resurslarini samarali boshqarish zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar faoliyatini takomillashtirishning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar moliyaviy, moddiy, mehnat va axborot resurslarini markazlashgan holda boshqarish, operatsion xarajatlarni kamaytirish, ma’lumotlar almashinuvini tezlashtirish hamda boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkonini beradi. Shuningdek, bulutli texnologiyalar korxonalarning o‘zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashuvchanligini oshirib, mehnat unumdorligi va raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, bulutli texnologiyalardan samarali foydalanish uchun axborot xavfsizligini ta’minlash, xodimlarning raqamli savodxonligini oshirish, xizmatlar xarajatlarini muntazam nazorat qilish va ishonchli texnik infratuzilmani shakllantirish zarur. Shu bilan birga, bulutli ERP tizimlarini korxona faoliyatiga joriy etish resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish va boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Jayeola, O., Sidek, S., Abd Rahman, A., Mahomed, A.S.B. and Hu, J. (2022) ‘Cloud Computing Adoption in Small and Medium Enterprises (SMEs): A Systematic Literature Review and Directions for Future Research’, International Journal of Business and Society, 23(1), pp. 226–243. https://doi.org/10.33736/ijbs.4610.2022.
2. Aligarh, F., Sutopo, B. and Widarjo, W. (2023) ‘The antecedents of cloud computing adoption and its consequences for MSMEs’ performance: A model based on the Technology-Organization-Environment (TOE) framework’, Cogent Business & Management, 10(2). https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2220190.
3. Al-Sharafi, M.A. et al. (2023) ‘Determinants of cloud computing integration and its impact on sustainable performance in SMEs: An empirical investigation using the SEM-ANN approach’, Heliyon, 9(5), e16299. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e16299.
4. Mell, P. and Grance, T. (2011) The NIST Definition of Cloud Computing. Gaithersburg, MD: National Institute of Standards and Technology. doi:10.6028/NIST.SP.800-145.
5. Armbrust, M. et al. (2010) ‘A View of Cloud Computing’, Communications of the ACM, 53(4), pp. 50–58. https://doi.org/10.1145/1721654.1721672.
6. Buyya, R., Yeo, C.S., Venugopal, S., Broberg, J. and Brandic, I. (2009) ‘Cloud Computing and Emerging IT Platforms: Vision, Hype, and Reality for Delivering Computing as the 5th Utility’, Future Generation Computer Systems, 25(6), pp. 599–616. https://doi.org/10.1016/j.future.2008.12.001.
7. Laudon, K.C. and Laudon, J.P. (2022) Management Information Systems: Managing the Digital Firm. 17th edn. Harlow: Pearson.
8. International Organization for Standardization (ISO) (2022) ISO/IEC 27001:2022 Information Security, Cybersecurity and Privacy Protection — Information Security Management Systems — Requirements. Geneva: ISO.
9. Slingerland, C. (2024). 101 Shocking cloud computing statistics (UPDATED 2023). [online] CloudZero. Available at: https://www.cloudzero.com/blog/cloud-computing-statistics/ [Accessed 22 Oct. 2026].
10. DTP Group. (2025). 50+ Cloud computing statistics. [online] Available at: https://dtpgroup.co.uk/insight/50-cloud-computing-statistics/ [Accessed 21 Oct. 2026].

© 2026 International Conference on Artificial Intelligence and Applications . All Rights Reserved.